

Rapport fra kunnskapsministerens elevpanel

Om elevpanelet

Statsråden har satt ned et elevpanel for å få innspill til stortingsmeldingen om 5.-10. trinn. Elevpanelet har bestått av 29 elever på mellom- og ungdomstrinnet fra alle landets fylker, og har hatt fire samlinger skoleåret 2022/23, to fysiske og to digitale. I samlingene har elevpanelet kommet med både skriftlige og muntlige innspill.

Mange av elevene i panelet forteller at de har det bra på skolen, og at det gjøres mye godt arbeid på skolene der de går. Alle har likevel en del råd og forslag til hvordan skolen kan bli bedre, og mange av disse rådene og forslagene er samlet i denne rapporten. Elevpanelet har blitt forelagt og godkjent rapporten.

Vi ønsker en mer variert skoledag og å være mer aktive

I skolen i dag er det for mye repetisjoner og for mange like arbeidsmåter. Vi sitter mye inne på skolen og svarer på oppgaver. Det er mye skriving og vi er mye online. For ofte må vi sitte stille å høre på at lærerne snakker. De sier at vi skal notere, men sier ikke hva vi skal notere. En del av lærerne er veldig A4 og følger samme mal hver gang. De praktiske fagene blir ofte for teoretiske. Etter 10 år med skole blir det utrolig krevende å skulle forholde seg til det samme hver dag, uten å ende opp med å kjede seg.

Vi ønsker mer avbrekk og pauser, slik at det vi lærer ikke flyter sammen. En skoletime bør være 45 minutter, ikke 60 minutter. Det er bedre med oppgaver der vi kan debattere og diskutere med elever og lærere i plenum eller i grupper, enn å sitte stille å svare på spørsmål. Vi ønsker også å lære nye ferdigheter, som f.eks. koding. Selv vi om vi er ungdom, vil vi fortsatt leke. Vi ønsker oss også flere timer til praktiske fag.

Vi ønsker oss nye måter å lære fremmedspråk på hvor man faktisk kan ha det gøy, og ikke bare lære grammatikk. Det hadde f.eks. vært fint å få kulturen til landene der de snakker språket inn i undervisningen, f.eks. gjennom skuespill, musikk, mat osv.

Eksempler på aktiviteter vi ønsker mer av:

- Gruppeoppgaver
- Mer kreative oppgaver
- Tverrfaglig arbeid
- Fysisk aktivitet
- Være ute
- Praktiske oppgaver som for eksempel planlegge en tur
- Løse oppdrag og jobbe med prosjekter
- Lage filmer og reklamer i norsk
- Drama og konkurranser i samfunnsfag

- Forsøk i naturfag
- Mer nyttig og praktisk matematikk (budsjett, skatt)
- Avbrekk med tegning eller noe annet avslappende
- Avsatt tid til lesing
- Leksehjelp

Vi ønsker å forstå hvorfor vi lærer det vi lærer

Vi forstår ikke alltid hvorfor vi skal lære det vi lærer og hvordan vi kommer til å få bruk for det. Det er lite motiverende. Det er viktig at lærerne gjør undervisningen relevant for elevene, og at de bruker bedre forklaringer på hvorfor vi lærer det vi gjør enn at «det står i læreplanen». F.eks. når man lærer statistikk i matte kan elevene bruke det på et område de er interessert i, f.eks. fotball. Vi ønsker å få samfunnet mer inn i klasserommet gjennom å lære om dagsaktuelle temaer, og gjennom å få besøk utenfra.

Vi ønsker å bli vurdert på ulike måter

Av og til blir det mye press og stress med vurderinger og innleveringer. F.eks. hender det at lærere ikke kommuniserer nok med hverandre, og alle prøver og innleveringer kommer i løpet av de samme ukene. Vi ønsker at innleveringer og prøver skal være fordelt utover skoleåret. Lærere kan være trege med å rette oppgaver. Har vi to dager på en innlevering, så bruker de gjerne en måned på retting.

Vi lærer best av muntlige tilbakemeldinger fordi da kan vi få en grundig begrunnelse, men det kan være fint å få det skriftlig i tillegg så en kan huske tilbakemeldingen. Det er fint med variasjon i vurderingene, f.eks. foredrag, podcast, lese inn tekster, skrive tekster, skrive sammendrag eller svare på oppgaver. Oppgavene vi får, bør gis med tydelige vurderingskriterier og forventninger. Elevene kan gjerne være med å foreslå hvordan vi skal bli vurdert. Læreren bør forklare hvorfor elevene har de prøvene de har.

Noen blir motivert av å få karakterer, mens andre synes det fører til stress og press. Et godt skolemiljø kan føre til at karakterer og vurdering ikke er like skummelt. Karakterer kan være positivt fordi tallet viser tydelig hvordan vi ligger an. Vi bør uansett bli kjent med dette vurderingsformatet før vi får sluttvurdering. Det er viktig at lærere gir tilbakemelding sammen med karakteren, for eksempel ved å si hva vi må jobbe mer med og hva vi har kontroll på. Vi blir også motivert når læreren kommer bort og sier «bra jobba» eller gir oss et klapp på skulderen.

I kroppsøving blir vi vurdert på innsats, mens i kunst og håndverk og musikk blir vi vurdert på hvor gode vi er. I musikk er det f.eks. en stor fordel å kunne spille et instrument. Innsats bør spille inn i de andre praktiske fagene også, slik at det ikke betyr så mye hva man kan fra før.

Vi ønsker bedre og ikke så mye lekser

Skoledagen er lang, og vi ønsker ikke å bruke for mye tid på skolen hjemme. Leksene bør ha en mening, f.eks. repetisjon eller forberedelse til undervisningen. I stedet for lekser kan lærerne godt gi oppgaver som er mulige å gjennomføre på skolen, og som blir lekse om tiden på skolen ikke blir utnyttet godt nok. Det er også bedre å få oppgaver med lengre innleveringsfrister enn lekser fra dag til dag.

Vi ønsker en skole der alle får til noe

Ved å oppleve mestring i skolehverdagen kan man opparbeide seg selvtillit, noe som hjelper både sosialt og faglig. For at elevene skal oppleve mestring, må undervisningen tilpasses elevenes ulike nivå og behov. Dette gjelder både for de som henger etter klassen, og de som ligger foran. Det gjelder også for de som har dysleksi, angst, konsentrasjonsvansker etc. Det er også viktig å respektere at noen elever trenger flere pauser enn andre.

Men det er viktig at man ikke setter elever i bås, og tror at de som noen ganger sliter i et fag, alltid sliter.

Det må bli mindre kjønnsdiskriminering på skolen. Gutter blir ikke alltid tatt hensyn til fordi mange lærere ser at jentene ikke trenger så mye hjelp, så da tenker de at «går det sikkert greit med guttene hvis de bare gjør som jentene».

Elever som har behov for det, bør få tilrettelagt vurderingssituasjonene, f.eks. med tilpassede oppgaver, eget arbeidsrom eller muntlig fremføring i liten gruppe for å slippe å presentere foran hele klassen.

Vi ønsker å bli hørt

Vi ønsker at lærerne faktisk skal lytte til elevene og gjøre noe med det elevene ønsker. Hvis en lærer spør om noen trenger noe, så må han/hun bruke tid til å la elevene tenke over det og komme med innspill. Alle lærer på forskjellige måter og er forskjellige, og vi bør derfor få bestemme mer selv hvordan vi vil jobbe med en skoleoppgave, hvilke temaer vi skal jobbe med og hvordan vi skal vurderes. Det vil kunne gjøre at vi elever får mer motivasjon og ansvarsfølelse.

Det burde være et bedre system for samarbeid mellom elever og lærere og settes av fast tid til elevmedvirkning i klassen. Elevrådet er også viktig for at elevene skal få medvirke.

Vi ønsker å lese tekster vi er interessert i

I dag er mange ungdommer mindre motivert til å lese enn tidligere. Det kan ha sammenheng med sosiale medier og ny teknologi. Lesing er kanskje ikke like viktig som før, og vi har blitt mer muntlige. Det er også stor forskjell mellom folk på grunn av ulik oppvekst. Noen har foreldre som har vært mer opptatt av lesing enn andre.

For at vi skal bli motivert til å lese, er det viktig at vi får hjelp til å finne tekster vi faktisk er interessert i, og til å finne riktig sjanger. Det er viktig at vi får mulighet til å lese ulike typer tekster. Det trenger ikke å være en bok, det kan også være tegneserier, eller lesing knyttet til trening, gaming, musikk, sosiale medier eller nyheter. For noen kan det være bedre å høre lydbok eller se film enn å lese selv.

La de yngste elevene ha skolegang uten skjerm og teknologi. Elever tidlig i grunnskolen bør skrive for hånd, og heller få oppgaver der de f.eks. skal tegne enn å ta bilder.

Dette mener vi kan motivere til mer lesing:

- Lesekonurranser

- Lesebingo (f.eks. les under senga, lag et putefort og les i det, les når det regner, les på en tirsdag)
- Kule sitteområder å lese
- Bokstativ
- Lage egne historier
- Oppgaver som bokrapport eller sammendrag av bøker
- Gjøre lærebøkene mer interessante for elevene med bilder og historier
- Minske arbeid digitalt
- Legge opp til at lesing skal være en hobby fremfor en oppgave

Vi ønsker en skole der alle trives og er inkludert

Ved noen skoler er det for mange grupperinger og konflikter, og mange blir ekskludert. Det er viktig at alle elevene bidrar til å motvirke grupperinger og skape et inkluderende skolemiljø. Det bør være en selvfølge å ikke mobbe noen fordi de er annerledes, det bør ikke være noe lærerne skal fortelle oss. Det er viktig at vi som elever setter grenser og respekterer hverandres privatliv. Det bør også være mindre rasisme i skolen. Klassen bør være et trygt sted der vi ikke er redde for å gjøre feil, og der vi kan holde presentasjoner uten at noen gjør narr eller ler av oss.

Vi blir motiverte av å ha en tilhørighet i klasserommet og på skolen. Lærerne bør jobbe for bedre samhold i klassen og prøve å splitte grupperinger, f.eks. ved å sette sammen ulike konstellasjoner av elever gjennom gruppearbeid. Utviklingssamtaler og elevsamtaler kan brukes til å høre fra elevene hvordan de har det og hvordan de ønsker å jobbe. Lærerne må ikke tolerere at elevene snakker stygt til hverandre, og de må følge opp med én gang dersom noen snakker stygt. Lærerne må heller ikke forskjellsbehandle og henge ut elever.

Lærerne må huske at vi fortsatt er barn selv om vi går på ungdomsskolen, og at vi trenger hjelp og veiledning. Lærere forteller f.eks. elevene at de skal samarbeide, men vi vet ikke hvordan vi skal gjøre det. Lærerne må lære elevene hvordan man samarbeider. Samarbeid kan bidra til at vi blir bedre kjent med hverandre og utvikler vennskap.

Skolen kan arrangere sosiale aktiviteter, som f.eks. fotball- og volleyballturneringer for å skape samhold mellom elevene. Det kan gjerne være aktiviteter på tvers av trinn. Vi ønsker oss også klubber på skolene der en kan drive på med sjakk, debatt, musikk, sport, gaming, mat, åpen gymsal og mye mer. Det vil gjøre at elevene kan bli kjent med andre på skolen som de ikke hadde pratet med ellers. Vi bør lære om og feire andre kulturer, slik at vi får en bedre forståelse av hverandres kulturer og alle kan føle seg velkommen. Skolen må ha nulltoleranse mot mobbing, og mobbing bør få konsekvenser.

Kommunen bruker masse millioner på litt unødvendig kunst som ikke får så masse nytte for mange. De bør heller bruke penger på ting og aktiviteter som kan bygge opp et godt skolemiljø, som klassesaker, frokost, frukt og uteområder. Ungdomsrådene i kommunene må bli brukt mer, og kommunen må gi de muligheten til å lage aktiviteter ungdommer har lyst til å gjøre. Det kan også være flere kampanjer på skolene om hvordan vi skal behandle medelever (f.eks. knyttet til mobbing eller psykisk helse).

Vi ønsker oss blant annet:

- Drikkefontene med kaldt vann
- Gratis skolemat
- Frokost på skolen
- Kantine med varm mat som er åpen hver dag
- Mer komfortable stoler på skolen
- Bedre luft i klasserommet/aircondition
- Vannkoker
- Uteområde slik at vi har noe å finne på i friminuttene

Vi ønsker å lære mer om psykisk helse

Ungdom sliter mer med psykisk helse nå enn før, og det må skolene ta på alvor. De aller fleste vil møte på problemer det er vanskelig å takle alene. Det er en del av livet, men det betyr ikke at man er nødt til å møte det alene. Skolen bør være en ressurs heller enn enda en kilde til stress og press. Vi bør lære mer om psykisk helse på skolen og normalisere det å prate om psykisk helse. For eksempel bør vi lære at det er normalt at man er lei seg, og at hormoner kan påvirke humøret, man trenger ikke ha depresjon for det. Vi bør også lære hvordan vi kan hjelpe venner som sliter.

Skolen bør ha flere personer vi kan prate med og gi mer informasjon om hvor man kan finne hjelp. Kontakten mellom helsetjenester og skolen må bli bedre. Vi må ha helsesøster og rådgiver på skolen.

Vi ønsker flinke lærere som bryr seg

Vi ønsker oss stabile og kunnskapsrike lærere som er konsekvente, forståelsesfulle, engasjerte, og som lytter til elevene. De beste lærerne er de som forstår elevenes hverdag og som bryr seg om hvordan elevene har det på fritiden. Lærere må være flinkere til å se de som sliter med noe, slik at elevene ikke alltid trenger å si fra selv. Det hadde vært fint om lærerne tok en runde innimellom og spurte «Hei, hvordan går det med deg for tiden da?»

Det bør bli mer praksis i lærerutdanningene og enklere å sparke dårlige lærere. Det hjelper ikke med masse kurs. Det er viktig med et godt samarbeid mellom lærerne, og at de ikke kjører hvert sitt opplegg, men kan ta over for hverandre om noen blir syke.

Lærere må ikke være så strenge på at det hele tiden skal være stille. Da kan skolen føles som et fengsel. Samhandling mellom elever skaper bedre læring. Lærere må tilpasse seg foreldre som ikke er vant til det norske skolesystemet, og fortelle de utenlandske foreldrene at de kan ha en dialog med lærerne.

Medlemmene i elevpanelet

Navn	Kommune	Skole	Trinn
Max Eldevik	Tønsberg	Vear skole	10. trinn
Hannah Sophie Gurholt	Siljan	Siljan ungdomsskole	8. trinn
Gaute Andreas Stråpa	Suldal	Sand skule (1.-10. trinn)	9. trinn
Herborg Konny Hrannardottir Thorstensen	Sandnes	Skeiane ungdomsskole	10. trinn
Agnes Vestad	Ringsaker	Furnes ungdomsskole	10. trinn
Hans Martin Melby	Kongsvinger	Austmarka barne- og ungdomsskole	9. trinn
Sandra Julia Stachurska	Måsøy	Havøysund skole	10. trinn
Jana Linnéa Sara Gulsrud	Karasjok	Karasjok skole	9. trinn
Emil Johan Knudsen	Tromsø	Grønnåsen skole	10. trinn
Lisa Mjanger Vik	Fitjar	Rimbareid skule (1.-10.)	10. trinn
Lovisa Cay Hagen	Alver	Knarvik ungdomsskule	9. trinn
Anders Fimland Stadheim	Sunnfjord	Vassenden skule (1.-10.)	10. trinn
Ferdinand Røsseland Kjerpeseth	Bergen	Rothaugen skole	9. trinn
Kian Buling Lillehamre Strøm	Ålesund	Skarbøvik ungdomsskole	9. trinn
Enya Torvik Kvande	Surnadal	Surnadal barne- og ungdomsskule	10. trinn
Arne E. Mendez Bjørgum	Valle	Valle skule	9. trinn
Sara Elisabeth Sissener	Arendal	St. Franciskus skole	10. trinn
Jamila Abdullahi Bile Gure	Oslo	Vestli skole	7. trinn
Preeti Alay	Oslo	Rommen skole	7. trinn
Mia Endresen Normann	Oslo	Karlsrud skole	6. trinn
Sverre Otis Serigstad-Gjerholm	Oslo	Årvoll skole	5. trinn
Kieran K Delaney	Våler	Våler ungdomsskole	10. trinn
Martine T Kaabbel	Våler	Våler ungdomsskole	10. trinn
Emilie Vik	Drammen	Marienlyst skole	10. trinn
Caleb Kihani Matulu	Drammen	Marienlyst skole	9. trinn
Ovedie Granås Skogan	Stjørdal	Hegra ungdomsskole	10. trinn
Sigrid Gjermundsdatter Kvam	Rennebu	Rennebu barne- og ungdomsskole	10. trinn
Enea Sofie Bjørnå-Hårvik	Vefsn	Kippermoen ungdomsskole	10. trinn
Marelius Lind Johansen	Sortland	Sortland ungdomsskole	9. trinn